

SXEDIO.GM2

ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1954: (Γ ΜΕΡΟΣ). Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ 1950-54. ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΑΠΟΚΡΟΥΣΘΕΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ενώ η επίσημη Τουρκία που βελτίωνε τις σχέσεις της με την Ελλάδα στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1950 και ιδιαίτερα μετά τη ένταξη της Ελλάδας και της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ (20.9.51) σιωπούσε, στην Κύπρο οι Τουρκοκύπριοι δεν το έβαζαν κάτω.

Και ενώ ο Μακάριος βρισκόταν στις Ηνωμένες Πολιτείες για προώθηση των κυπριακών απόψεων ο τουρκοκυπριακός τύπος στη Λευκωσία και ιδιαίτερα η εφημερίδα "Ιστικλάλ" καλούσε τον Αγγλο Κυβερνήτη να μη επιτρέψει στο Μακάριο να έλθει στην Κύπρο γιατί αποτελούσε την πέτρα του σκανδάλου.

Ο Μακάριος απάντησε με δήλωση του στη Νέα Υόρκη στον αντιπακριτή της εφημερίδας "Βραδυνή" Κώστα Μπασιτιά:

" Εγώ ούτε εις επανάστασιν υποκινώ, ούτε συνθηματολογίας εξαπολύω".

Οι λίγες αυτές φωνές των τουρκοκυπρίων δεν ήταν αρκετές για να διαταράξουν την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Ετσι το Γεννάρι του 1953 ο υπουργός Εξωτερικών Φουάτ Κιοπρουλού εκτέλεσε ακόμα μια επίσκεψη στην Αθήνα, ενώ το χρόνο αυτό η Τουρκία, η Ελλάδα και η Γιουγκοσλαβία προχώρησαν στην υπογραφή μιας νέας συμφωνίας- του Βαλκανικού συμφώνου συμμαχίας.

Καθ' ον χρόνο όμως, η Ελλάδα βελτίωνε τις σχέσεις της με την Τουρκία, στην Κύπρο, οι Έλληνες Κύπριοι, δεν έμεναν απαθείς, αλλά επέμεναν στη διεθνοποίηση του Κυπριακού και την προσφυγή για το θέμα στον ΟΗΕ. Και αυτό είχε σαν συνέπεια αρνητικές επιπτώσεις στην προσπάθεια προσέγγισης περαιτέρω

της Ελλάδας με την Τουρκία, γιατί καμιά ελληνική Κυβέρνηση δεν ήθελε να φανεί ότι αρνείτο να υιοθετήσει τον αγώνα των Κυπρίων και να τους βοηθήσει.

Αρνηση σε μια τέτοια ενέργεια θα οδηγούσε οποιαδήποτε ελληνική Κυβέρνηση στην καταστροφή. Το μόνο που μπορούσαν να κάμουν οι ελληνικές Κυβερνήσεις, ήταν να προσπαθούν να παρασιωπούν το κυπριακό μέχρι να ανέτελλαν όπως πίστευαν καλύτερες και ευοϊκές ημέρες, μια και δεν μπορούσαν να τα βάλουν ανοικτά με την Αγγλία.

Όταν πια το **1954** φάνηκε καθαρά ότι η Κυβέρνηση Παπάγου υπό την πίεση των Κυπρίων, ότι θα προσέφευγε στον ΟΗΕ, οι Τούρκοι τόσο στην Κύπρο όσο και στην Τουρκία άρχισαν πιο έντονες αντιδράσεις και με κάθε τρόπο προσπαθούσαν να δείξουν την αντίθεση τους στην προσφυγή στον ΟΗΕ διατηρώντας το δικαίωμα τους να έχουν λόγο στην Κύπρο.

Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Φουάτ Κιοπρουλού, σαν η ελληνική Κυβέρνηση άρχισε επαφές με την αγγλική Κυβέρνηση πριν από την προσφυγή που κατέθεσε υπέρ της Κύπρου στα Ηνωμένα Έθνη, δήλωσε στο Γαλλικό Πρακτορείο ειδήσεων ότι η Τουρκία δεν είχε συνομιλίες με την ελληνική Κυβέρνηση, γιατί θεωρούσε ότι δεν υπάρχει κυπριακό ζήτημα.

Πρόσθεσε όμως χαρακτηριστικά:

"Πραγματικά εφόσον η νήσος ανήκει στη Μεγάλη Βρετανία, δεν υπάρχει ζήτημα συζήτησης στο θέμα αυτό. Εάν όμως η νήσος καθίστατο αντικείμενο συζήτησης, θα ήταν φυσικό να διατυπώσει και η Τουρκία τη γνώμη της λόγω της σμμαντικής τουρκικής μειονότητας της νήσου".

Ενώ πλησίαζε η κατάθεση της προσφυγής της Ελλάδας για την Κύπρο στον ΟΗΕ στο τελευταίο τρίμηνο του **1954** η Τουρκία αντιδρώντας πιο έντονα κυκλοφόρησε ένα φυλλάδιο στα Ηνωμένα Έθνη με το οποίο προσπαθούσε να παρουσιάσει το Κυπριακό ως καθαρά στρατηγικό θέμα.

Προστίθετο στο φυλλάδιο της τουρκικής

αντιπροσωπείας:

"Παράδοση της Κύπρου στην Ελλάδα θα σήμαινε "δημιουργία χάσματος στο μεσογειακό δυτικό αμυντικό μέτωπο λόγω της ύπαρξης ισχυρού κομμουνιστικού κόμματος στην Κύπρο, το οποίο εξαρτάται απ' ευθείας από την Πράγα."

Προσεχώς οι Τούρκοι θα αναγκασθούν να καταδείξουν με "πλέον ενεργητικές εκδηλώσεις" τη σημασία του κινδύνου της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στα μέσα Αυγούστου του **1954** η εφημερίδα "Χουριέτ" με ένα πολύ επιθετικό άρθρο της καλούσε την Τουρκία να αρχίσει να προγραμματίζει για την Κύπρο.

Εγραψε η εφημερίδα:

"Εμείς τι κάμνουμε μπροστά στην κατάσταση αυτή ή μάλλον τι πρέπει να κάνουμε; Νομίζουμε ότι έφθασε η στιγμή να ενεργήσουμε, εάν δεν θέλουμε να βρεθούμε κάποια μέρα μπροστά σε τετελεσμένο γεγονός. Οφείλουμε να ετοιμάσουμε τουρκικό σχέδιο για την Κύπρο, δέν πρέπει να χάνουμε ούτε μια στιγμή".

Και όταν ο αντιπρόσωπος της Ελλάδας στο Στρασβούργο ήγειρε το Κυπριακό τον ίδιο μήνα ο Τούρκος αντιπρόσωπος δεν έμεινε απαθής, αλλά πρόταξε όλα του τα επιχειρήματα εναντίον της ένωσης λέγοντας ότι η Κύπρος εθνολογικά και γεωγραφικά δεν είναι ελληνική αλλά τουρκική.

Οι θέσεις των δύο χωρών Ελλάδας και Τουρκίας διάφεραν ριζικά, η Ελλάδα υποστήριζε ότι το κυπριακό αποτελούσε θέμα μεταξύ αυτής και της Αγγλίας. Η Τουρκία δεν αναγνώριζε η ύπαρξη θέματος, αλλά ζητούσε σε περίπτωση οποιασδήποτε απόφασις για την Κύπρο να ερωτηθεί και η ίδια.

Η Ελλάδα εφαρμόζοντας την πολιτική της προσέφυγε στον ΟΗΕ και κατέθεσε τελικά την προσοφυγή της στις **20** Αυγούστου **1954**, χωρίς να λάβει υπόψη την Τουρκία και τις αντιδράσεις της και τις προειδοποιήσεις της.

Λίγο μετά την κατάθεση της προσφυγής (9.9.54) ο πρωθυπουργός της Τουρκίας Ατνάν Μεντερές προειδοποιούσε την Ελλάδα να προσέχει τις ενέργειες της για το Κυπριακό:

"Ζητήθηκε επανειλημμένα από την Κυβέρνηση να επιτρέψει διαδηλώσεις για το Κυπριακό, αλλά αποφάσισε να τις παρεμποδίσει. Λυπούμαι που δεν συνέβη το ίδιο και στην Ελλάδα. Αυτό είναι επικίνδυνο σε στιγμές κατά τις οποίες η ενότητα του ελεύθερου κόσμου είναι απαραίτητη, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα αισθήματα στην Τουρκία εξερεθίζονται από τις ενέργειες της Ελλάδας. Δεν θα ήταν όμως ορθό να επαναλάβει την ίδια πολιτική η τουρκική Κυβέρνηση. Αργά ή γρήγορα η Ελλάδα, η οποία είναι η καλύτερη γείτονας και σύμμαχος μας, θα αντιληφθεί ότι οι ενέργειες οι οποίες καταβάλλονται από το πρόσχημα της θρησκείας θα εξυπηρετήσουν εκείνους οι οποίοι απειλούν την ελευθερίαν και την ειρήνη του κόσμου.

Ο Μεντερές δεν τολμούσε να θέσει ανοικτά θέμα Κύπρου και αξιώσεων από τη Βρετανία. Επέμενε στη διατήρηση του καθεστώτος που υπήρχε, το ίδιο έκαναν και οι Τουρκοκύπριοι που είχαν τώρα και θρησκευτικό ηγέτη για πρώτη φορά από το 1929, τον Μουφτή Ντανά που εκλέγηκε με Νόμο που δημοσιεύθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 1953 με τα ακόλουθα καθήκοντα:

1. Θα διορίζει και επόπτευε τους Μουντερίς Μουσεβίτς, Ιμάμηδες, Μουεζίνηδες, Ιεροκήρυκες και οποιαδήποτε άλλα πρόσωπα, τα οποία δυνατό να χρειάζονταν για να τον βοηθούν στη εφαρμογή της θρησκείας.

2. Θα επισκέπτονταν κατά περιόδους τις πόλεις και τα χωριά, θα κήρυττε και γενικά θα συμβούλευε τα μέλη της τουρκικής κοινότητας πάνω σε θρησκευτικά ζητήματα.

3. Θα εξέδιδε "φαιτβά" και θα όριζε τις θρησκευτικές αρχές και θα καθόριζε τις θρησκευτικές γιορτές.

4. Θα διηύθυνε και επόπτευε τη διανομή της

ελεημοσύνης, και

5. Θα παραχωρούσε εξουσία για να ανεγείρονται νέα τεμένη και θα ήλεγχε τα υφιστάμενα.

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1954 καθώς άρχισε να διαφαίνεται ότι η συζήτηση της προσφυγής της Ελλάδας για την Κύπρο στα Ηνωμένα Έθνη θα είχε άισιο αποτέλεσμα (το όλο θέμα ξεκαθάρισε στις 25 Σεπτεμβρίου 1954) τριμελής τουρκική αποστολή μετέβη στο Λονδίνο με στόχο να αξιώσει την εφαρμογή της ακόλουθης πολιτικής που είχε καθορίσει ο Μουφτής λίγες ημέρες νωρίτερα με δήλωση του στο "Μαγχεστιανό Φύλακα":

"Εάν η Βρετανία μελετά οποιανδήποτε μεταβολή της κυριαρχίας της Κύπρου, η τουρκική Κυβέρνηση θα διατυπώσει ισχυρή αξίωση, υποστηριζόμενη από την τουρκική μειονότητα της Κύπρου. Οι τούρκοι της Κύπρου επιθυμούν να συνεχισθεί η κεθστηκυϊα τάξη, αλλά εάν πρόκειται να επέλθει οποιαδήποτε μεταβολή του καθεστώτος η Κύπρος πρέπει να δοθεί στην Τουρκία".

Επικεφαλής της αντιπροσωπείας των Τουρκοκυπρίων ήταν ο Φαϊζ Καϊμάκ, Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Τουρκικών Συνδέσμων. Τα άλλα μέλη της ήταν οι δικηγόροι Α. Μπερμπέρογλου και Α. Ζαΐμ, Γραμματέας του Εθνικού Κόμματος Αμμοχώστου.

Η αντιπροσωπεία είχε αναχωρήσει στο Λονδίνο μέσω Αγκυρας όπου συντόνισε τις ενέργειες της και πήρε κατεύθυνση από τον Πρόεδρο Τζελάλ Μπαγιάρ, τον πρωθυπουργό Ατνάν Μεντερές και τους υπουργούς Εξωτερικών και Παιδείας Κιοπρουλού και Γιαρντιμζί με τους οποίους συναντήθηκε.

Η αντιπροσωπεία είχε και άλλες επαφές και έδωσε δημοσιογραφική διάσκεψη στην οποία ανήγγειλε ότι θα μετέβαινε στην έδρα του ΟΗΕ για να συνεργασθεί με την αγγλική αντιπροσωπεία για απόκρουση της ελληνικής προσφυγής που είχε ήδη κατατεθεί από την Ελλάδα τον Αύγουστο.

Το πρακτορείο ειδήσεων Ρόιτερ μετέδωσε τα πιο κάτω σχετικά με τη διάσκεψη της τουρκικής αντιπροσωπείας (20.9.1954):

" Τουρκική Αντιπροσωπεία από την Κύπρο δήλωσε σήμερα εδώ ότι η ένωση της Νήσου με την Ελλάδα θα αποτελούσε "αφετηρία για τους επιδρομικούς σκοπούς του Κομμουνιστικού Συνασπισμού. Οι Τούρκοι αντιπρόσωποι δήλωσαν στη δημοσιογραφική διάσκεψη, ότι η πλειονότητα (60%) των 380.000 Ελλήνων κυπρίων "ανήκουν σε καλώς οργανωμένο κομμουνιστικό κίνημα διευθυνόμενο από τη Μόσχα".

Η Αντιπροσωπεία απαρτιζόμενη από τους κ. Φαΐκ Καϊμάκ, Α. Μιλντχάτ, Μπερμπέρογλου και Αχμέτ Ζαΐμ, αναχωρεί την προσεχή Πέμπτη στη Νέα Υόρκη για τη Γεν. Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Θα συνεργασθεί με τη Βρετανική αντιπροσωπεία στην αντιμετώπιση της ελληνικής αίτησης. Πιστεύει ότι στην απόκρουση της Ένωσης, θα τύχει της υποστήριξης της αμερικανικής αντιπροσωπείας.

Μιλώντας εκ μέρους της τουρκικής Αντιπροσωπείας ο κ. Ζαΐμ είπε ότι η τουρκική κοινότητα της νήσου αριθμεί 100.0000 πρόσωπα, έχει στενούς πνευματικούς δεσμούς με την Τουρκία, αλλά δεν έχει επηρεασθεί από τον Κομμουνισμό. Οι Έλληνες Κύπριοι είναι διαιρεμένοι πολιτικά σε δύο ομάδες, το Κυπριακό Εθνικό Κόμμα υπό την ηγεσία του Αρχιεπισκόπου της Ελληνικής Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου και το Κομμουνιστικό Προοδευτικό Κόμμα.

Η Ένωση πρόσθεσε ο κ. Ζαΐμ έχει παρουσιασθεί στις μάζες ως η εκπλήρωση θρησκευτικής και εθνικής υπόθεσης. Οι παρεκκλίναντες από την πολιτική του Εθνικού Κόμματος έχουν απειληθεί με αφορισμό, άρνηση, τέλεσης γάμου στο ναό και μαυροπινάκωμα ως "προδότη".

Οι Τούρκοι στην Κύπρο συνεργάζονται με τη βρετανική Κυβέρνηση κατά την τελευταία 76ετία. Δεν επιθυμούν αλλαγή κυριαρχίας. Είναι ουσιώδες για την ασφάλεια της νήσου και για την ειρήνη στη Μέση ανατολή και γενικώς για ολόκληρο τον κόσμο, όπως η Κύπρος παραμείνει υπό την ισχυρή βρετανική διακυβέρνηση.

Με την ένωση τα δικαιώματα της τουρκικής κοινότητας θα εξαφανίζονταν και θα περιφρονούνταν. Η ένωση θα έφερε στην Κύπρο οικονομική καταστροφή, φυλετικές και κοινωνικές αναταραχές, ακόμη δε και ιδεολογικό εμφύλιο πόλεμο, ως συνέβη στην Ελλάδα. Η βρετανική διακυβέρνηση της νήσου έχει προσκομίσει σε αυτή πολλή ευτυχία, διατήρησε σταθερές συνθήκες και ισοζύγιο μεταξύ των δύο αντιπάλων κοινοτήτων, των Ελλήνων και των Τούρκων.

Η αντιπροσωπεία η οποία πρόκειται να συναντηθεί με τον υπουργό των Αποικιών κ. Λέννοξ Μπόϊντ την Τετάρτη (αύριο) επιθυμεί να εξασφαλίσει στο νέο σύνταγμα, το οποίο η Βρετανία προσέφερε στην Κύπρο, αποτελεσματικές πρόνοιες που περιφρουρούν τα δικαιώματα και τα συμφέροντα της τουρκικής μειονότητας.

Με την ευγενή βοήθεια της τουρκικής κυβέρνησης και του Βρετανού πρεσβευτή στην Αγκυρα ένας εκκλησιαστικός λειτουργός από την Τουρκία επελέγη προς διορισμό ως Μουφτής στην Κύπρο".

Η απόφαση για μετάβαση της τριμελούς αντιπροσωπείας στο Λονδίνο και αργότερα στη Νέα Υόρκη αποτελούσε ένα μόνο από τα σκέλη της τουρκικής προπαγάνδας που άρχισε τώρα να προσλαμβάνει διαστάσεις και το χειρότερο το δεχόταν η Αγγλία, έτσι με διαιρεμένους τους Κυπρίους Έλληνες και Τούρκους, θα προσπαθούσε να στηριχθεί στη μια μερίδα για να τα βάζει εναντίον της άλλης,

Οι τουρκικές πρεσβείες σε όλο τον κόσμο αρχισαν εκστρατεία διαφώτισης και προβολής των θέσεων των τουρκοκυπρίων και της Τουρκίας.

Οι πρεσβείες στις αραβικές χώρες είχαν εκδώσει δηλώσεις στις οποίες σύμφωνα με τον ανταποκριτή της εφημερίδας "Ντέϊλι Μέϊλ " του Λονδίνου (10.10.1954) τόνιζαν ότι "οι ενωτικοί και οι κομμουνιστές θυροβοιοί προκαλούν μια εκρηκτική διεθνή κατάσταση για την Κύπρο, η οποία απειλεί να υπονομεύσει τη βαλκανική συμμαχία".

Στις δηλώσεις αναφερόταν επίσης ότι η Τουρκία

υποστήριζε τη Μεγάλη Βρετανία στην απόκρουση της αξίωσης της Ελλάδας "η οποία εγείρει τεχνικώς το πρόβλημα καθώς ο ελεύθερος κόσμος χρειάζεται στενή σύμπραξη".

Στην Ουάσιγκτων ακολουθήθηκε η παλιά γνώριμη μέθοδος αναδημοσίευσης άρθρων δημοσιογράφων.

Το Τουρκικό Γραφείο Πληροφοριών αναδημοσίευσε στις 17 Οκτωβρίου 1954 άρθρο της εφημερίδας "Ζαφέρ" της Τουρκίας στο οποίο κατηγορούνταν οι κομμουνιστές ότι υποδαύλιζαν την κρίση στην Κύπρο.

Στο άρθρο τονιζόταν επίσης ότι η Κύπρος δεν θα ενωνόταν με την Ελλάδα και διατυπωνόταν η απειλή ότι αν η Ελλάδα επιμείνει θα καταφερόταν "μοιραίο πλήγμα" κατά της τριμερούς συμμαχίας".

Αλλά και στην ίδια την Τουρκία επικρατούσε αναβρασμός και κινητοποίηση που αυτή τη φορά ο Μεντερές δεν έκαμε καμμιά προσπάθεια, όπως είχε υποστηρίξει σε προηγούμενη δήλωση του, για να αντικόψει τη φόρα που πήραν οι Τούρκοι και Τουρκοκύπριοι και κυρίως οι φοιτητές.

Η τουρκική Επιτροπή για την Κύπρο τύπωσε χιλιάδες χάρτες της Κύπρου με πράσινο χρώμα που πλακισιώνονταν με την ημισέληνο και το σύνθημα "Η Κύπρος είναι τουρκική". Η επιτροπή διένειμε τους χάρτες στα καταστήματα και τους τοιχοκόλλησε.

Ετσι "πάνοπλη" η Τουρκία προχωρούσε προς τον ΟΗΕ, όπου θα συζητείτο η προσφυγή με ένα βασικό στόχο: Την αποτροπή της συζήτησης, τη διατήρηση του καθεστώτος που υπήρχε ή αν θα γίνονταν οποιεσδήποτε συζητήσεις να ρωτάτο και η ίδια για το μέλλον του νησιού που θεωρούσε σαν το πιστόλι, όπως λέχθηκε αργότερα από Τούρκους επισήμους στο "μαλακό της υπογάστριο".